

Ozadje politike

V skladu z deklaracijo ZN o odpravi nasilja nad ženskami (1993) se nasilje nad ženskami razume kot „vsako dejanje nasilja na podlagi spola, ki ženskam povzroča ali bi lahko povzročilo fizično, spolno ali psihično škodo ali trpljenje“. Z vsemi oblikami nasilja nad ženskami se resno kršijo človekove pravice žensk in ovira ali onemogoča njihovo uživanje, natančneje temeljne pravice do življenja, varnosti, svobode, dostojanstva ter telesne in čustvene integritete, zato jih vlade ne smejo prezreti.

Svet Evropske unije je sprejel tri sklope sklepov

- Leta 2010 je poudaril potrebo po okrepitevi zbiranja podatkov o razširjenosti nasilja nad ženskami in deklicami.
- Leta 2012 je države članice pozval, naj „zagotovijo zadostne podporne storitve za žrtve nasilja in upoštevajo vidik enakosti spolov,“ ter pozval/zahteval, naj Komisija razmisli o dodatnih pravnih instrumentih in razvije evropsko strategijo o boju proti nasilju zaradi spola.
- Leta 2014 je Svet države članice pozval, naj rešijo vprašanje nezadostnega prijavljanja, izboljšanja dostopa do storitev ter uvedbe ustreznega in trajnega financiranja boja proti nasilju zaradi spola in pohabljanju ženskih spolovil.

Direktiva o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj (Direktiva 2012/29/EU)

- Priznava, da je nasilje nad ženskami nasilje zaradi spola, in poudarja potrebo po posebnih storitvah za ranljive skupine žrtev, kot so ženske, ki so žrtve spolnega nasilja.

Direktiva o evropski odredbi o zaščiti na področju upravnega, civilnega in kazenskega prava

- zagotavlja, da se lahko odredbe o prepovedi približevanja in zaščiti, izdane v eni državi članici EU, priznajo v vsej EU. Ženske, ki so žrtve nasilja v družini, so zaščitene pred storilci, če odpotujejo ali se preselijo kamor koli v EU.

Uredba št. 606/2013 o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah.

Evropska komisija

- je financirala številne evropske projekte, namenjene odpravi nasilja nad ženskami, v okviru programov Daphne III in PROGRESS ter jih bo tudi naprej v okviru programa za pravice, enakost in državljanstvo, dopolnjenega s finančnimi sredstvi v okviru programa za pravosodje.
- Dostojanstvo, integriteta in konec nasilja zaradi spola so prednostna področja strategije Komisije za enakost med ženskami in moškimi za obdobje 2010–2015.
- Komisija je leta 2013 napovedala sporočilo o politiki za odpravo pohabljanja ženskih spolovil in vrsto ukrepov ter pozvala tudi h konkretnim ukrepom v državah članicah.

Strateški cilji pekinške platforme za ukrepanje in kazalniki EU

- D.1** Sprejeti celovite ukrepe za preprečevanje in odpravo nasilja nad ženskami.
- D.2** Proučiti vzroke in posledice nasilja nad ženskami ter učinkovitost preventivnih ukrepov.
- D.3** Odpraviti trgovino z ženskami in pomagati žrtvam nasilja zaradi prostitucije in trgovine z ljudmi.

Svet EU je v zvezi s tem potrdil več kazalnikov, ki so bili predlagani v okviru španskega in danskega predsedovanja v letu 2002 ter irskega predsedovanja v letu 2004. Leta 2012 je bil v okviru ciprskega predsedovanja pregledan kazalnik o podpori žrtvam. Na tem področju je trenutno deset kazalnikov, s katerimi se obravnavajo predvsem nasilje nad ženskami v družini in/ali nasilje intimnega partnerja ter spolno nadlegovanje na delovnem mestu.

Podatkovna zbirka „Ženske in moški v EU – dejstva in številke“, ki jo je razvil Evropski inštitut za enakost spolov, zagotavlja najnovejše podatke in informacije, ki so na voljo na spletnem naslovu: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Ugotovitve iz vseevropskih podatkov

Obravnavanje nasilja na podlagi spola postaja vse pomembnejša prednostna naloga v državah članicah

Države članice so od zadnjega celovitega pregleda pekinške platforme za ukrepanje v EU na tem področju storile velik napredek v smislu sprejetja nove zakonodaje ter razvoja in izvajanja novih ukrepov za boj proti različnim oblikam nasilja. Več držav članic je sprejelo ukrepe, da bi opredelitev pojmov nasilje v družini zaradi spola in nasilje intimnega partnerja vključile v kazensko pravo.

V zadnjih petih letih v EU obstaja jasno soglasje za sprejetje in izvajanje nacionalnih akcijskih načrtov, namenjenih odpravi nasilja nad ženskami, in večina držav članic je take načrte že sprejela. V večini nacionalnih načrtov in strategij se obravnava tudi nasilje v družini ter tudi druge oblike, kot so fizično nasilje, spolno nasilje, psihično nasilje, zalezovanje, pohabljanje ženskih spolovil, umori žensk in spolno nadlegovanje na delovnem mestu.

Nezadostna strokovna podpora za ženske, ki so preživele nasilje

Službe za podporo ženskam ponujajo ne samo podporo posameznicam, ampak imajo tudi glavno vlogo pri oza-veščanju in spreminjanju odnosa v družbi. Leta 2012 je 17 držav članic zagotavljalo nacionalni dežurni telefon za ženske, 25 držav članic pa je zagotavljalo posebna zavetišča za ženske.

Med letoma 2012 in 2013 je bilo opaženih več pozitivnih sprememb, saj so bila v vsej EU odprta nova zavetišča. Vendar se je skoraj v vseh poročilih odbora CEDAW navajalo, da je financiranje strokovnih storitev za ženske okrnjeno, nezadostno ali ni trajno. Financiranje za zagotovitev visokokakovostnih in trajnih storitev za ženske še ni uvedeno v vsej EU in je nujno potrebno.

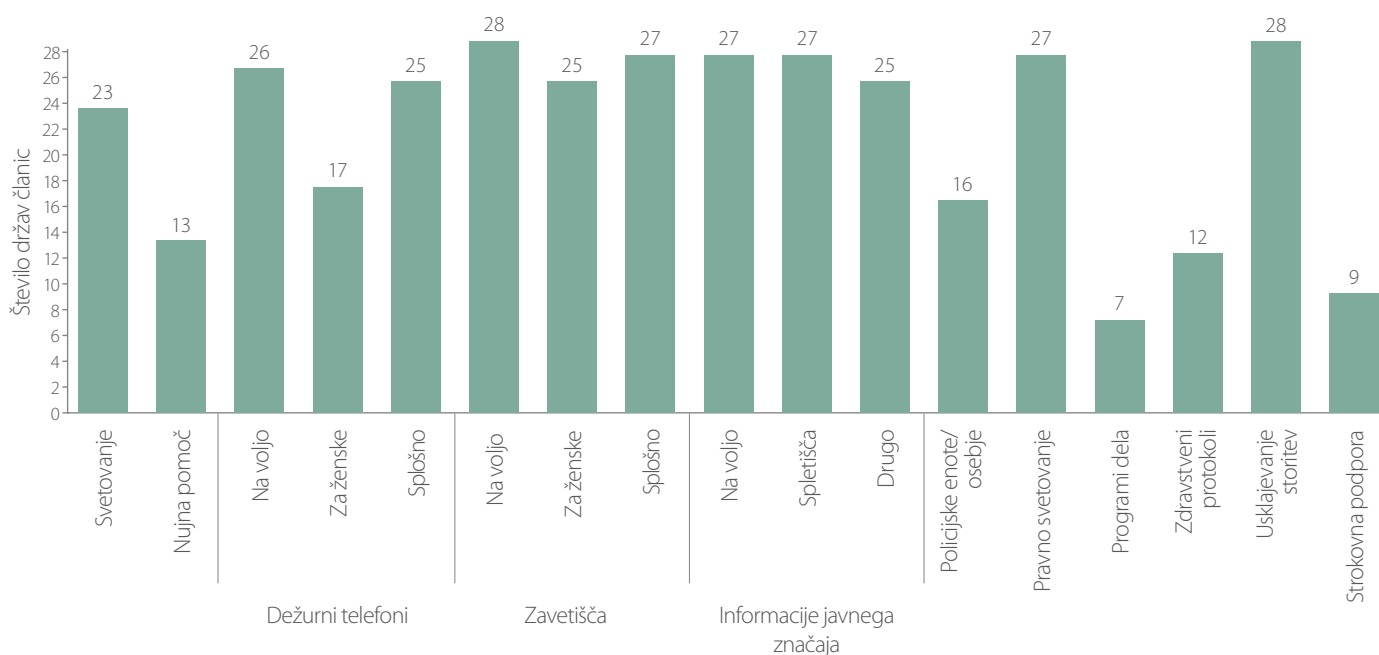
V zdravstvenih sistemih se vse bolj obravnava nasilje nad ženskami

Potreba po tem, da se v zdravstvu organizira učinkovit odziv na nasilje nad ženskami, je v EU postala širše priznana v zadnjih petih letih, potrdila pa jo je tudi raziskava agencije FRA, ki je pokazala, da se večina žensk, ki preživijo nasilje, po pomoč najprej obrne na zdravstveni sektor. Poleg zagotavljanja usposabljanja so za zdravstveni sektor ključnega pomena tudi smernice in protokoli, ki vključujejo napotitve. Da se omogočijo napotitve, mora obstajati stalna služba za pomoč ženskam, ki so žrtve nasilja. Trenutno ima take protokole uvedene samo 12 držav članic.

Države članice podpirajo prizadevanja za izboljšanje razpoložljivosti, kakovosti in primerljivosti podatkov o nasilju nad ženskami

Med letoma 2000 in 2014 so vse države članice EU izvedle vsaj eno raziskavo o razširjenosti nasilja nad ženskami. Viri upravnih podatkov o različnih oblikah nasilja nad ženskami so največkrat na voljo pri policiji, sledijo pravosodje (sodne statistike) in drugi sektorji (zdravstvo, socialne službe).

STROKOVNE STORITVE ZA ŽENSKE, KI SO ŽRTVE NASILJA, V EU-28, PO VRSTAH STORITEV, 2012

Vir: EIGE, Nasilje nad ženskami – podpora žrtvam, 2012.

Ko je Agencija za temeljne pravice leta 2014 objavila vseevropsko raziskavo o razširjenosti nasilja nad ženskami, je bil dosežen pomemben mejnik pri ocenjevanju razširjenosti nasilja nad ženskami v EU. Po ugotovitvah raziskave vsaka tretja ženska v EU po 15. letu izkusi določeno obliko fizičnega in/ali spolnega nasilja, kar pomeni 62 milijonov žensk. Vsaka deseta ženska po 15. letu izkusi določeno obliko spolnega nasilja, vsaka dvajseta pa je posiljena.

Programi za storilce so čedalje bolj priznani

Z Istanbulske konvencije (člen 16) se zahteva vzpostavitev programov za povzročitelje nasilja nad ženskami, da bi jih naučili nenasilnega vedenja v odnosu do drugih ter tako preprečili nadaljevanje nasilja in spremenili

nasilne vedenjske vzorce. Večina držav članic povzročiteljem ponuja programe, ki so večinoma osredotočeni na psihološko ali psihiatrično zdravljenje, svetovanje in terapijo.

Usposabljanje za strokovne delavce je širše dostopno

Za učinkovito podporo žrtvam in izvajanje obstoječih ukrepov je treba pojme nasilja nad ženskami vključiti v osnovno usposabljanje strokovnih delavcev ter zanje razviti jasne politike in smernice. Čeprav je večina držav članic priznala pomen usposabljanja, jih le zelo malo financira redno usposabljanje na tem področju. Velik del usposabljanja vodijo NVO, včasih brez finančnih sredstev, dodeljenih za njihovo delo.

Ugotovitve, do katerih je inštitut EIGE prišel med delom z dobrimi praksami

Strokovno usposabljanje pri nasilju v družini za bodoče člane policije Velikega vojvodstva Luksemburg

Leta 2003 je Luksemburg sprejel zakon o nasilju v družini, ki vključuje določbe za izselitev povzročiteljev nasilja v družini iz družinskega doma. Zakon je tudi vzpostavil odbor za sodelovanje strokovnjakov na področju boja proti nasilju, ki združuje zadevne akterje (ministrstva, sodišča, policija in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini). Kot naslednji korak so nevladne organizacije in policija Velikega vojvodstva razvile poseben modul za usposabljanje za vse nove policiste kot del njihovega osnovnega usposabljanja. Ta modul je bil uveden tudi med orodja za usposabljanje aktivnih policistov (na primer: smernice za pisanje poročil državnemu tožilcu in informacijsko kartico za žrtve in storilce). V letu 2004 je bilo zagotovljenih 36 enotedenskih usposabljanj skupinam od 20 do 30 udeležencev (skupaj 1 000 policistov). Od takrat se vsako leto redno usposabljanje izvaja za 60 članov policijskega osebja.

Usklajeno ukrepanje proti nasilju v družini - usposabljanje za neodvisne svetovalce za nasilje v družini – Združeno kraljestvo

Organizacija Usklajeno ukrepanje proti nasilju v družini je razvila tečaj usposabljanja za dvig strokovne usposobljenosti za neodvisne svetovalce za nasilje v družini, ki imajo opravka z najbolj ogroženimi žrtvami. Kvalifikacije je podprlo Ministrstvo za notranje zadeve Združenega kraljestva in potrdil Open College Network (OCN) na ravni 3. Od leta 2005 je Organizacija Usklajeno ukrepanje proti nasilju v družini usposabljala več kot 1 700 svetovalcev, da bi jih opremili z vešččinami, ki bi žrtvam nasilja v družini in njihovim otrokom zagotavljala večjo varnost. Usposabljanje traja 14 dni in poteka v učilnicah v petih sklopih in daje delavcem možnost razvoja bistvenih spretnosti za neodvisne svetovalce za nasilje v družini, vključno z motivacijski pogovori, uporabo spremembe faz (stages of change), aktivno poslušanje, odločnost, pogajanja in pro-socialno modeliranje. Izmed 2 500 primerov žrtev, analiziranih v poročilu organizacije Usklajeno ukrepanje proti nasilju v družini za leto 2012 (*A place of greater safety*), jih je 63 % poročalo, da se je zloraba prenehala po posredovanju neodvisnega svetovalca, in 71 % jih je dejalo, da so se počutile varneje. Največje zmanjšanje je bilo opaženo pri spolnih zlorabah. Žrtve so poročale tudi o izboljšanju njihovega počutja po posredovanju neodvisnega svetovalca: 69 % jih je izjavilo, da se je kakovost njihovega življenja izboljšala in 77 % jih je vedelo, kam po pomoč v prihodnje.

DOSEŽKI IN OVIRE NA PODROČJU D: NASILJE NAD ŽENSKAMI

DOSEŽKI

- V zadnjih nekaj letih je nasilje nad ženskami vse bolj v ospredju.
- O nasilju nad ženskami so bile izvedene nove raziskave in zbrani novi podatki.
- Države članice so sprejele ukrepe za okrepitev zakonodajnega in institucionalnega okvirja za boj proti nasilju nad ženskami.
- Nadgraditi in izboljšati je mogoče obstoječe ukrepe in dejavnosti boja proti nasilju nad ženskami, da se dosežejo minimalni standardi v EU.

OVIRE

- Nasilje nad ženskami je obsežno in zapleteno: za boj proti njemu je potrebno veliko politične volje in finančnih sredstev.
- V poročilih odbora CEDAW je bilo navedeno, da je financiranje strokovnih služb za ženske okrnjeno.
- Strokovna podpora za ženske, ki so preživele nasilje, še vedno ni zadostna.

Pot naprej za EU

- Treba je zagotoviti veliko politične volje in finančnih sredstev, da se nadgradijo obstoječi ukrepi in dejavnosti boja proti nasilju nad ženskami ter da se ti ukrepi izboljšajo tako, da se zagotovi izpolnitev minimalnih standardov pri podpori žrtvam nasilja v vseh državah članicah.
- Zbiranje podatkov o razširjenosti in upravnih podatkov, ki so ustrezne kakovosti, je ključnega pomena za spremljanje in izvajanje postopkov v zvezi z nasiljem nad ženskami.
- Neposredne oblike nasilja nad ženskami bi bilo treba obravnavati v povezavi z normami, vedenjskimi vzorci in stereotipi (ki vodijo do posrednih oblik nasilja), iz katerih izhajata nasilje nad ženskami in neenakost spolov na splošno.
- Boj proti nasilju nad ženskami ne more biti uspešen brez sodelovanja in vključitve moških. Ker vprašanje nasilja na podlagi spola izhaja iz patriarhalne kulture, konstruktov hegemonične moškosti in spolnih norm, ga je mogoče obravnavati samo s sodelovanjem moških ter kritično oceno patriarhalnih struktur in hegemoničnih moškosti.

MISSING TRANSLATION

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-280-8

doi:10.2839/82394

MH-04-15-022-SL-N